

A2006:004

Mediebevakning av omstruktureringar i näringslivet

En metod för att mäta flytt av produktion

Viktor Jonsson

Mediebevakning av omstruktureringar i näringslivet

En metod för att mäta flytt av produktion

Viktor Jonsson

ITPS, Institutet för tillväxtpolitiska studier
Studentplan 3, 831 40 Östersund
Telefon 063 16 66 00
Telefax 063 16 66 01
E-post info@itps.se
www.itps.se

ISSN 1652-0483
Danagårds Grafiska, Ödeshög 2006

För ytterligare information kontakta Anne-Christine Strandell
Telefon 08-456 67 28
E-post Anne-Christine.Strandell@itps.se

Förord

Flytt av produktion från arbetsplatser i Sverige till andra länder uppmärksammas allt mer i den politiska debatten. ITPS har i denna rapport undersökt omfattningen av direkta omlokaliseringar av produktion från Sverige till annat land genom att sammanställa publicerade uppgifter i media. Syftet har även varit att utvärdera i vilken utsträckning denna metod är lämplig för att samla in statistik.

Resultaten indikerar att flytt av produktion inte är så omfattande som det ibland görs gällande i den politiska debatten. Det är en relativt liten del av de arbetstillfällen som försvinner som beror på att företag utlokaliserar verksamheter från Sverige till utlandet.

Den metod som har använts är förknippad med en del osäkerheter. Den bedöms dock kunna ge en god indikation över omfattningen av flytt av produktion i bemärkelsen internationell omlokalisering. Svensk media ger även en aktuell och bra översikt över de orter och regioner där arbetstillfällena försvinner samt till vilka länder produktionen förflyttas. Metoden lämpar sig dock inte för att studera outsourcing eller andra förändringar där verksamhet inom ett företag ersätts med import från andra företag. Sådana förändringar uppmärksammas inte i samma utsträckning i media.

Rapporten har utarbetats av Viktor Jonsson

Östersund, februari 2006

Sture Öberg
Generaldirektör

Innehåll

Sammanfattning	7
Summary	9
Introduktion	11
Bakgrund	11
Syfte.....	11
Metod.....	11
Metodologiska problem	12
Resultat	15
Fakta om datainsamling.....	15
Resultat av den empiriska undersökningen	16
Branscher	17
Regioner som förlorar arbetstillfällen.....	17
Flytt av produktion utomlands.....	18
Jämförelser med andra studier	21
Slutsatser	23
Omfattning av flytt av produktion	23
Mediebevakning ger en aktuell metod	24
Sammanfattande diskussion.....	25
Databasen uppbyggnad.....	27
Referenser.....	31

Sammanfattning

ITPS har i denna rapport undersökt omfattningen av flytt av produktion genom att sammanställa publicerade uppgifter rörande omstruktureringar i företag lokaliserade i Sverige. Syftet har även varit att utvärdera den metod som har använts för att framställa statistik.

Undersökningen visar att omfattningen av flytt av produktion inte är så stor som det ibland görs gällande i den politiska debatten. Under 10 månader, mellan september 2004 och juni 2005, har 48 fall uppmärksammats där företag aviserat att de ska flytta hela eller delar av verksamheten utomlands. Sammantaget berör utflyttningen 4 785 arbetstillfällen. Av dessa flyttar den övervägande delen till lågkostnadsländer i Östeuropa och Asien och en mindre del till andra högkostnadsländer i Västeuropa och USA. Inom tillverkningsindustrin berörs 4 010 arbetstillfällen, vilket kan jämföras med tjänstesektorn där 775 arbetstillfällen försvinner på grund av flytt av produktion utomlands.

Den metod som har använts i rapporten är förknippad med en del osäkerheter och svårigheter. Svårigheter att få tillräcklig och riktig information har uppmärksammats liksom problemet med att omstruktureringarna ofta inte är genomförda och därmed kan ändras i ett senare skede. För att få en aktuell bild av omfattningen av produktion som flyttar utomlands i bemärkelsen internationell omlokalisering bedöms ändå metoden fungera relativt väl. Den ger också en översikt över de orter och regioner där arbetstillfällena försvinner och till vilka länder produktionen förflyttas. Styrkan med att sammanställa uppgifter är framförallt aktualiteten. I stort sett kan utvecklingen följas dag för dag. Den snabba samhällsutvecklingen kräver en aktuell bild för att vara policyrelevant varmed metoden med mediebevakning kan fylla en viktig funktion.

Eftersom outsourcing både nationellt och internationellt inte uppmärksammas i media i samma utsträckning som flytt inom samma organisation, tycks metoden inte lämpa sig särskilt bra för att specifikt studera outsourcing.

Summary

ITPS has in this report examined the extent of offshoring of production using published information concerning restructuring of firms located in Sweden. The purpose of the study has also been to evaluate the methods used to collect and compile data.

The extent of offshoring of production seems to be less extensive than what sometimes is argued in the political debate. 48 cases of firms announcing offshoring of production has been found during the study period of ten months, displacing 4 785 jobs. The majority relocates to low-cost countries in Eastern Europe and Asia. Fewer relocates to high cost countries in Western Europe and the USA. 4 010 jobs were displaced in the manufacturing sector, which can be compared to the service sector where 775 jobs were affected by relocation of production.

The method used in this report is associated with a number of short-comings. Difficulties in finding sufficient and correct information, as well as difficulties in distinguishing between announced and implemented changes, have been given some attention. The method is however estimated to work relatively well in providing up-to-date information on offshoring in the form of international relocation. The method also provides useful information about places and regions where displacement of jobs has been observed, as well as to which countries firms relocate production. Rapid social changes demand up-to-date information, enabling this method to serve an important function.

Since outsourcing, both to other countries and within the same country, hasn't been given as much attention in the media as relocation of production within the same organization, the method doesn't seem to be well suited for studying outsourcing.

Introduktion

Bakgrund

I denna rapport provas en metod för att mäta omfattningen av omstruktureringar i Sverige genom att sammanställa publicerade uppgifter i media. Av särskilt intresse är att titta på flytt av produktion utomlands. Metoden är till stor del inspirerad av ERM (The European Restructuring Monitor) och presenteras utförligt i metodavsnittet.

Det finns flera typer av omstruktureringar ett företag kan genomföra som leder till att arbetstillfällena försvinner. Det kan röra sig om nedskärningar eller nedläggningar av en viss produktion för att effektivisera och öka konkurrenskraften i verksamheten. När det gäller att studera flytt av produktion utomlands är det två typer av omstruktureringar som är av särskilt intresse. Den ena är när ett företag lägger ned/skär ned verksamheten i Sverige för att flytta den till ett annat land inom samma organisation, på engelska kallad "relocation". Denna typ av omstrukturering kommer här att benämnas som internationell omlokalisering och innefattar exempel som när Electrolux lägger ned dammsugarfabriken i Västervik och flyttar den till Ungern. Den andra typen av omstrukturering är att överlåta verksamheter som tidigare utförts i egen regi till externa leverantörer utomlands, här kallad internationell outsourcing. Dessa båda typer av omstruktureringar är vad som i rapporten åsyftas i begreppet flytt av produktion och omfattar både varor och tjänster. De arbetstillfällena som direkt berörs när ett företag vidtar någon av dessa åtgärder kan sägas ha flyttat utomlands. Ett företag kan genomföra liknande omstruktureringar fast inom ett land och benämnas i rapporten då som nationell omlokalisering respektive nationell outsourcing. Fokus i denna rapport kommer att vara på flytt av produktion utomlands och den centrala frågan är då var verksamheten är lokaliserad, inte om verksamheten bedrivs inom eller utanför organisationsgränsen¹.

Syfte

Syftet med rapporten är att undersöka omstruktureringar i företag lokaliserade i Sverige med fokus främst på flytt av produktion utomlands. Syftet är även att undersöka om metoden att sammanställa uppgifter i media rörande omstruktureringar fungerar som indikator på utflyttningen. För detta har en databas upprättats vilken också presenteras i rapporten.

Metod

Studien är helt igenom av kvantitativ karaktär. Metoden är till stora delar hämtad från ERM. ERM sammanställer publicerade uppgifter i media avseende annonserade förändringar i antalet jobb på grund av omstruktureringar i EU. För Sveriges vidkommande bevakas tidningarna, Dagens Nyheter, Dagens Industri och Svenska Dagbladet. Användandet av uppgifter i media ger en aktuell bild av större omstruktureringar. Media kan vidare ge information kring en omstrukturering som annars kan vara svår att införskaffa, exempelvis om utflyttningen gäller hela eller delar av verksamheten, hur många arbetstillfällen som försvinner samt karaktären på jobben.

ITPS har sedan hösten 2004 en löpande mediebevakning för att samla in uppgifter av nedläggningar i Sverige och flytt av produktion till andra länder. Bevakningen har skett genom AffärsDats nyhetsbevakning. Det är en databas som samlar artiklar från över 800 medier i

¹ För vidare läsning se ITPS (2006)

Sverige. Genom specifika söksträngar har artiklar som på något sätt berör förändringar av antalet anställda på grund av omstruktureringar i företag lokaliserade i Sverige samlats in. Uppgifterna har sedan förts in i en databas med ytterligare information kring händelsen. Det bör poängteras att det är annonserade förändringar i verksamheten och det görs ingen åtskillnad på planerade och genomförda omstruktureringar.

De söksträngar som används för att samla in artiklar innehåller krav på ord/ordföljder som ska förekomma och om man vill, inte förekomma i artiklarna för att de ska samlas in. Alla artiklar som faller in under de kommandon som angivits i söksträngen hamnar sedan i ett dokument där de kan läsas och där relevanta artiklar kan väljas ut. Artikelinsamlingen har pågått sedan 040826 med fokus på att finna artiklar som handlar om produktion som delvis eller helt har lagts ned och flyttats utomlands. Undersökningsperioden för den här rapporten ligger mellan 040901 och 050630. Tre olika söksträngar har använts och redovisas nedan tillsammans med förklaringar till var och en:

- 1 flytt* and ”svensk* företag” and (jobb* or arbet* or produktion*) not (skol* or sjukhus*)
- 2 (nedläggning* or nerläggning*) and (svensk* or sverige) och (jobb* or företag* or arbet* or produktion*) not (skol* or sjukhus*)
- 3 avveckling* and (svensk* or sverige) and (jobb* or företag* or arbet* or produktion*) not (skol* or sjukhus*)

Sökningarna bevakar både nyheter och Internet samt är gjorda i hela artiklarna. Orden har tillåtits förekomma med ändelser vilket stjärnan efter orden indikerar. I den första söksträngen samlas alla artiklar in som innehåller orden *flytt* och *svensk företag* och något av orden *jobb*, *arbet* eller *produktion*. Samtidigt är alla artiklar som dessutom innehåller *skol* eller *sjukhus* uteslutna.

I den andra söksträngen samlas alla artiklar som innehåller orden *nedläggning* eller *nerläggning* och *svensk* eller *sverige* och *jobb* eller *företag* eller *arbet* eller *produktion*. Även här är artiklar som dessutom innehåller *skol* eller *sjukhus* uteslutna.

I den sista söksträngen samlas artiklar in som innehåller *avveckling* och *svensk* eller *sverige* och *jobb* eller *företag* eller *arbet* eller *produktion*, utan orden *skol* eller *sjukhus*.

I de fall då informationen i artiklarna varit otillräcklig har ibland kompletterande uppgifter samlats in genom ytterligare sökningar på nätet. Detta gäller främst artiklar där företag är nämnda som aviserat flytt av produktion i ett tidigare skede. Två ytterligare sökningar har genomförts i nyhetsarkivet under hela undersökningsperioden 040930–050630 eftersom de förväntades fånga in fler omstruktureringar. En sökning med ordet *varslar* utan att *strejk* har tillåtits och en sökning med *flytt* och *anställda* och med något av orden *produktion*, *tillverkning* eller *jobb*.

Metodologiska problem

Att använda artiklar som metod för att samla in statistik är givetvis förenat med en rad komplikationer. Genom artiklarna eftersträvas att få med hela populationen, det vill säga alla företag som gör relevanta omstruktureringar i Sverige. Det mest uppenbara problemet vid ett sådant förfarande är att alla omstruktureringar inte behandlas i svenska medier. Det kan finnas många olika orsaker till att en omstrukturering inte uppmärksammas i någon artikel. Eftersom arbetslösheten och flytt av produktion är ett aktuellt ämne i samhällsdebatten är chanserna förhållandevis goda att det finns något skrivet om framför allt större företag som flyttar produktion utomlands.

Nästa problem blir då att genom de sökord som anges, fånga upp alla artiklar som behandlar omstruktureringar. Vilka sökord som används får stor betydelse för vilka typer av artiklar som samlas in. Eftersom arbetet med att gå igenom artiklar är relativt tidskrävande eftersträvas att begränsa sökträffarna för att de i så hög grad som möjligt behandlar relevanta artiklar. Samtidigt är det viktigt att sökorden är så pass omfattande och vida att man minimerar risken för att inte fånga upp väsentliga artiklar.

Ett tredje problem är att de relevanta artiklar som samlas in ska innehålla rätt och tillräcklig information. Det finns risk för att kategorisera en omstrukturering fel. En artikel kan exempelvis innehålla information om en nedläggning, men att en del av verksamheten kommer att flytta utomlands är utelämnad eller hålls hemlig av företaget. Även om det står att produktionen flyttar utomlands kan det vara svårt att veta om verksamheten kommer att bedrivas i egen regi utomlands eller om den blir outsourcad till ett externt företag. Vidare kan omstruktureringar skapa nya arbetstillfällen inom en annan del av organisationen eller på andra orter, vilket inte alltid framgår i media. Efter att ett fall har uppmärksammats i media kan beslutet från företaget ändras av olika anledningar, utan att det ger upphov till en ny artikel. Ofta när ett företag varslar om uppsägning blir det slutgiltiga resultatet, hur många som verkligen blir arbetslösa, en annan i slutändan. Enligt AMS varselstatistik brukar antalet personer som blir arbetslösa i genomsnitt motsvara 20–30 procent av det ursprungliga varslat. Risken finns även att omstruktureringar i mindre företag inte får lika stor uppmärksamhet i media och att antalet omstruktureringar i mindre företag underskattas. Svårigheter med att samla in information om företag som har valt att etablera sig i Sverige kan även uppstå, något som kan ge en missvisande bild av det totala antalet arbetstillfällen som berörs av omstruktureringar. Resultatet omfattas med andra ord av en viss osäkerhet eftersom det är planerade förändringar och inte genomförda förändringar som samlas in. Därmed ger denna metod en mycket aktuell indikation över omfattningen av omstruktureringar i företag lokaliserade i Sverige till bekostnad av tillförlitligheten i statistiken. Huruvida informationen i artiklarna är riktig eller inte har inte kunnat kontrolleras, inte heller hur omstruktureringen har fullföljts, såvida inte en ny artikel har skrivits.

Denna rapport fokuserar på antalet jobb som kan beröras vid flytt av produktion från Sverige till andra länder. Framförallt studeras direkta effekter av flytt av produktion på sysselsättningen. Förutom direkta effekter på sysselsättningen i de företag som genomför neddragningar av antalet anställda, kan flytt av produktion orsaka indirekta effekter, dvs. då andra företag förlorar kunder och därför minskar sin personal. Analyser av indirekta effekter kräver dock särskilda studier, vilket inte har varit möjligt inom ramen för denna studie. Indirekta effekter kommer således att endast delvis uppmärksammas i denna studie.

Sammanfattningsvis kan insamlade uppgifter ge en mycket aktuell indikation över omfattningen av flytt av produktion utomlands. Svårigheten med att fånga upp alla omstruktureringar som sker samt att det endast är planerade förändringar som annonseras gör att tillförlitligheten i statistiken inte blir total.

Resultat

I denna del redovisas resultaten av den utförda undersökningen. Eftersom syftet med rapporten delvis är att utvärdera den använda metoden, redovisas först allmänna resultat över de söksträngar som har använts för att samla in relevanta artiklar. Sedan redovisas det empiriska resultatet avseende omstruktureringar på företag lokaliserade i Sverige och flytt av produktion.

Fakta om datainsamling

Sammanlagt samlades 3 424 artiklar in från den första september 2004 till den sista juni 2005. Eftersom söksträngarna justerades något i början av perioden, redovisas inte sökträffarna i september. Från oktober 2004 till och med juni 2005 samlades 2 663 artiklar in genom de tre söksträngarna. Av dessa handlade 328 (12,3 procent) om relevanta omstruktureringar. Många artiklar behandlade samma händelse och endast 92 fall togs in i databasen. I Tabell 1 nedan visas statistik över insamlade artiklar i de olika söksträngarna.

Tabell 1 Träffstatistik för söksträngarna (oktober -04 till juni -05)

Söksträng	Insamlade artiklar	Andel (procent)	Relevanta	Relevanta artiklar i respektive söksträng (procent)	Antal i databas
Söksträng 1 "flytt"	500	18,8	11	2,2	
Söksträng 2 "nedläggning"	1 445	54,2	210	14,5	
Söksträng 3 "avveckling"	718	27,0	107	14,9	
Summa	2 663	100	328		92

Anm. De fullständiga söksträngarna återfinns i metodavsnittet samt i bilagan.

Källa: Affärsdata

Den första söksträngen inbringade minst artiklar och mycket få av dessa var dessutom relevanta fall av omstruktureringar, 2,2 procent. Söksträng 1 var den som specifikt skulle fånga in artiklar där produktionen flyttar utomlands. De artiklar som samlades in handlade ofta om flytt av produktion generellt men inte om specifika företag och dess omlokalisering. Den andra söksträngen samlade tydligt in flest artiklar där cirka 14,5 procent handlade om specifika företag som la ner någon del av verksamheten. Det var också i den söksträngen som de allra flesta nya fall togs med i databasen. Av de icke-relevanta artiklarna handlade många om nedläggning av försvaret och andra nedläggningar inom offentlig sektor. I den sista söksträngen samlades 718 artiklar in och en relativt hög andel var relevanta, 14,9 procent. Många av de intressanta artiklarna berörde dock samma händelse, varmed inte så många nya togs med i databasen. Av de icke-relevanta artiklarna handlade ett stort antal om avveckling av kärnkraften.

Ytterligare två sökningar gjordes för att komplettera det ovanstående resultatet, eftersom många fall av omstruktureringar inte tycktes samlas in genom söksträngarna. Sökningarna gjordes för hela perioden 040901–050630 i AffärsDats nyhetsarkiv. När sökningarna kompletteras visas endast artiklar som tidigare inte har samlats in. Antalet träffar påverkas alltså av de tidigare sökningarna.

Tabell 2 Träffstatistik för ytterligare sökningar (sept. 2004–juni 2005)

Söksträng	Insamlade	Relevanta	Relevant andel i respektive söksträng (procent)	Antal i databas
"varslar"	467	264	56,5	105
"flytt, anställda"	114	83	72,8	15
Summa	581	347		120

Anm. De fullständiga söksträngarna återfinns i metodavsnittet samt i bilagan.

Källa: Affärsdata

När ytterligare sökningar gjordes berördes en betydligt högre andel relevanta omstruktureringar i specifika företag. Det var även många nya händelser som kunde föras in i databasen. Sammanlagt tillkom 120 nya omstruktureringar av de 581 nya artiklar som samlades in. Många artiklar behandlade samma händelse fast från olika källor. I den första söksträngen förekom det även många artiklar som handlade om sympatiåtgärder och blockader på arbetsställen. Av de icke-relevanta artiklarna i den andra söksträngen handlade en stor del om flytt av produktion i andra länder.

Resultat av den empiriska undersökningen

Under perioden för undersökningen har 209 fall uppmärksammats, där företag i Sverige har aviserat någon typ av omstrukturering som leder till att antalet anställda reduceras. Två fall har observerats där utländska företag har etablerat sig i Sverige och 110 nya jobb (100 respektive 10) har tillkommit samt ett specialfall där ett utländskt företag har flyttat verksamhet till Sverige men där det är oklart om det genererar nya jobb. Sammanlagt har företagen aviserat en minskning med 16 869 arbetstillfällen. Neddragningar i verksamheten är den vanligaste orsaken till att jobben försvinner och stod för nästan 40 procent av minskningen. De motiv till neddragningarna som oftast har angivits i artiklarna förefaller vara låg eller vikande efterfrågan, ökad konkurrens samt möjligheten att rationalisera och effektivisera produktionen. Utav dessa typer av omstruktureringar är det tre som leder till flytt av produktion utomlands: internationell omlokalisering, internationell/nationell omlokalisering och internationell outsourcing. Av dessa är det internationell omlokalisering som har störst inverkan på sysselsättningen, 3 517 arbetstillfällen beräknas minska på grund av detta. Motiven till internationell omlokalisering har inte angivits i så stor utsträckning men där det påtalats handlar det om att sänka produktionskostnaderna och öka konkurrenskraften.

Tabell 3 Typ av omstruktureringar samt minskning av antalet anställda i Sverige (september 04– juni 05)

Typ av omstrukturering	Planerad minskning av jobb (antal)	Planerad minskning av jobb (procent)	Antal fall
Int. omlokalisering	3 517	20,8	35
Nat. omlokalisering	1 812	10,7	20
Int./Nat. omlokalisering	1 471	8,7	7
Int. outsourcing	532	3,2	6
Nat. outsourcing	281	1,7	2
Neddragning	6 700	39,7	99
Avveckling/Konkurs	2 187	13,0	34
Specialfall	369	2,2	7
Summa	16 869	100	210

Källa: Affärsdata, bearbetning ITPS

Branscher

Det är framför allt inom tillverkningsindustrin som antalet jobb försvinner, närmare 70 procent av alla minskningar sker inom denna bransch. Mest framträdande är verkstadsindustrin där 68 fall har uppmärksammats. Resterande minskningar sker i tjänstesektorn. Av de arbetstillfällena som försvinner på grund av att företagen avvecklar eller går i konkurs tillhör övervägande delen tjänstesektorn, 82 procent.

Tabell 4 Beräknad minskning av jobb uppdelat i sektor och typ av omstrukturering.

Omstrukturering	Anställda	Tillverknings- industri	Tjänsteverk- samhet	Ej def.	Fall
Int. Omlokalisering	3 517	3 177	340		35
Nat. Omlokalisering	1 812	1 462	350		20
Int./Nat. Omlokalisering	1 471	901	570		7
Int. Outsourcing	532	382	150		6
Nat. Outsourcing	281	51	230		2
Neddragning	6 700	4 913	1 661	126	99
Avveckling/Konkurs	2 187	286	1 792	109	34
Specialfall	369	369	0		7
Summa	16 869	11 541	5 093	235	210

Källa: Affärsdata, bearbetning ITPS

Regioner som förlorar arbetstillfällena

De områden där de överlägset flesta jobben beräknas försvinna är i Västra Götalands län (3 076) och Stockholms län (2 794). Även i Jönköpings län beräknas över 422 anställda mista sina jobb. För att bättre kunna jämföra regioner har antalet jobb som påverkas, relaterats till 10 000 anställda i respektive region. En jämförelse av relativa förändringar visar att Kronobergs län och Kalmar län tycks drabbas hårdast, 94,9 respektive 85,9 förlorade jobb per 10 000 anställda. I Västra Götalands län och Stockholms län försvinner 43,7 respektive 30,1 jobb per 10 000 anställda. Detta gör att de då hamnar på 6:e respektive 8:e plats över de mest drabbade länen.

Tabell 5 Antal jobb som beräknas försvinna uppdelat på län.

Län	Antal fall	Antal jobb	Antal jobb per 10 000 anställda
Kronobergs län	6	805	94,9
Kalmar län	11	894	85,9
Blekinge län	6	400	60,3
Östergötlands län	13	998	54,9
Södermanlands län	7	526	44,5
Västra Götalands län	32	3 076	43,7
Jämtlands län	4	227	41,5
Stockholms län	18	2 794	30,1
Västernorrlands län	5	298	27,9
Jönköpings län	8	422	26,4
Gävleborgs län	11	304	25,7
Dalarnas län	7	314	25,5
Skåne län	31	1 226	23,6
Västmanlands län	4	214	19,2
Örebro län	4	222	18,5
Uppsala län	6	208	14,6
Västerbottens län	2	165	13,8
Hallands län	4	119	8,9
Norrbottnens län	5	87	8,3
Värmlands län	1	56	4,8
Gotlands län	0	0	0
Sverige	24	3 514	-
Summa	209	16 869	-

Anm. Uppgifter över antalet anställda i respektive region gällde första kvartalet 2005 och är hämtad från SCB. Kategorin Sverige avser omstruktureringar som sker på fler än två orter.

Källa: Affärsdata, bearbetning ITPS

Flytt av produktion utomlands

Som tidigare nämnts finns det olika typer av omstruktureringar där inhemsk produktion trängs undan på grund av att företagen förlägger en del av verksamheten utomlands. I den uppdelning som har gjorts i denna undersökning är det kategorierna: Internationell omlokalisering, internationell/nationell omlokalisering samt internationell outsourcing som berör detta. I kategorin för internationell omlokalisering omfattas 3 517 jobb av flytt utomlands och 532 jobb inom ramen för internationell outsourcing. I de fall där produktion omlokaliseras både inom Sverige och till utlandet har hälften antagits omfattas av flytt utomlands då det inte har funnits några specificerade uppgifter. Det har därmed antagits att 736 jobb omfattas av utflyttning i denna kategori. Sammanlagt rör det sig alltså om 4 785 jobb som under perioden för denna undersökning har annonserats ska flytta utomlands. Av totalt 16 869 jobb som berörs av omstrukturering, utgör utlandsflytten därmed 28,4 procent.

Östeuropa är det område dit den enskilt största utflyttningen sker. Närmare 48 procent av arbetstillfällena försvinner på grund av flytt dit. Till länder i Västeuropa och USA försvinner 21,5 procent och till Asien 16 procent. Flytt till lågkostnadsländer i Östeuropa och Asien omfattar 3 044 arbetstillfällen och till andra högkostnadsländer 1 027 arbetstillfällen. Det är genom internationell omlokalisering som den största andelen flyttar utomlands men till Asien försvinner dock en relativt stor andel genom internationell outsourcing.

Tabell 6 Antal jobb som beräknas flytta utomlands.

Typ av omstrukturering	Östeuropa	Asien	Västeuropa	USA	Ej angivet	Summa
Int. omlokalisering	1 708	328	932	35	514	3 517
Int. outsourcing	78	287	37	0	130	532
Int./Nat. omlokalisering	493	150	23	0	70	736
Summa	2 279	765	992	35	714	4 785

Källa: Affärsdata, bearbetning ITPS

De flesta fallen av omstruktureringar skedde i svenskägda företag (126 fall) medan det i 83 fall rörde sig om utlandsägda företag. När det gäller flytt av produktion var en förhållandevis större andel utlandsägda företag benägna att flytta även om det i reella tal var relativt jämnt fördelat.

Tabell 7 Fall med utlandsägda företag

Utlandsägda	Int. omlokalisering	Int. outsourcing	Int./Nat. outsourcing	Alla typer av omstruktureringar
Ja	18	4	4	126
Nej	17	2	3	83
Summa	35	6	7	209

Källa: Affärsdata, bearbetning ITPS

Av den verksamhet som flyttar utomlands tillhör majoriteten tillverkningsindustrin. Inom tillverkningsindustrin påträffades 41 fall medan 7 fall var inom tjänstesektorn. Flest företag flyttade inom verkstadsindustrin (17 fall), följt av kemisk- och gummiindustri (12 fall). Inom tjänsteverksamhet flyttade företag som verkade inom partihandel, uthyrning och databehandling, forskning och utveckling samt andra företagstjänster.

Tabell 8 Flytt av produktion indelat i bransch, antal fall

Bransch	SNI	Int. omlokalisering	Int./Nat. omlokalisering	Int. outsourcing
Tillverkningsindustri	15-37	31	5	5
- Livsmedelsindustri	15-16	2	0	0
- Textilindustri	17-19	2	0	0
- Trävaruindustri	20	1	0	0
- Massa- och grafisk industri	21-22	1	1	0
- Kemisk- och gummiindustri.	23-25	9	2	1
- Jord och stenvaruindustri	26		1	1
- Verkstadsindustri	28-35	13	1	3
- Övrig tillverkningsindustri	36-37	3	0	0
Tjänsteverksamhet	50-99	4	2	1
- Partihandel	51	2	0	0
- Uthyrning, databehandling	71-72	0	2	1
- Forskning och utveckling	73	1	0	0
- Andra företagstjänster	74	1	0	0
Totalt		35	7	6

Källa: Affärsdata, bearbetning ITPS

De regioner som drabbas mest av flytt utomlands i reella tal är Västra Götalands län och Stockholms län. I Stockholms län var det två stora företag som aviserade flytt med följden att 800 jobb beräknas försvinna. I Skåne län har flest fall uppmärksammats där 688 arbetstillfällen omfattas av utflyttningen. För att bättre kunna jämföra regionerna har antalet jobb som påverkas av flytt utomlands även här relaterats till 10 000 anställda i respektive region. Denna jämförelse visar att Jämtlands län drabbas hårdast, 33,5 förlorade jobb utomlands per 10 000 anställda. Kalmar län visar sig också drabbas hårt med 31,4 förlorade jobb per 10 000 anställda. I denna jämförelse hamnar Västra Götalands län och Stockholms län på 3:e respektive 9:e plats över de värst drabbade länen.

Tabell 9 Flytt av verksamhet utomlands från olika län

Län	Antal fall	Antal jobb	Antal jobb per 10 000 anställda
Jämtlands län	2	183	33,5
Kalmar län	3	327	31,4
Västra Götalands län	9	1 310	18,6
Södermanlands län	3	217	18,4
Dalarnas län	3	195	15,8
Skåne län	10	688	13,2
Kronobergs län	3	110	13
Uppsala län	3	137	9,6
Stockholms län	2	800	8,6
Östergötlands län	2	93	5,1
Värmlands län	1	56	4,8
Jönköpings län	1	70	4,4
Örebro län	1	24	2
Västerbottens län	1	20	1,7
Blekinge län	0	0	0
Gävleborgs län	0	0	0
Hallands län	0	0	0
Norrbottnens län	0	0	0
Västernorrlands län	0	0	0
Västmanlands län	0	0	0
Gotlands län	0	0	0
Sverige	4	555	0
Summa	48	4 785	

Anm. Uppgifter över antalet anställda i respektive region gällde första kvartalet 2005 och är hämtad från SCB. Kategorin Sverige avser omstruktureringar som sker på fler än två orter. Statistiken avser omstruktureringar som leder till flytt av produktion utomlands, dvs. internationell omlokalisering, internationell/nationell omlokalisering och internationell outsourcing.

Ett uppmärksammat problem när effekterna av att företag utlokaliserar produktion utomlands ska mätas är att det även uppstår indirekta effekter. De företag som flyttar kan vara viktiga kunder för andra företag som därmed tvingas till neddragningar i verksamheten. Även om dessa effekter inte har studerats i denna undersökning kan det konstateras att endast tre företag direkt har angett andra företags utlokaliseringar som anledning till deras egna neddragningar. Sammanlagt omfattas 88 anställda av dessa neddragningar. Några enstaka fall har också uppmärksammats där företag minskar personalen för att kunder byter till annan leverantör utomlands.

Jämförelser med andra studier

Det kan vara intressant att jämföra resultaten i denna undersökning med andra studier och beräkningar som har gjorts av omfattningen av verksamheter i Sverige som flyttar utomlands. ITPS (2006) har gjort en genomgång av tidigare beräkningar av utflyttning.

Svenskt Näringsliv har genomfört en enkätundersökning i syfte att bedöma den framtida utvecklingen av utflyttning av produktion. Enkäten, innehållande frågor om hur sysselsättningen påverkas av flytt av produktion, besvarades av cirka 5 000 av organisationens medlemsföretag. Resultatet visar att 18 procent av alla undersökta företag i framtiden överväger att flytta ut produktion. Det är främst företag som hittills utlokaliserat verksamheter som planerar fortsatt utflyttning. Genom att räkna upp resultatet till att omfatta hela näringslivet beräknar Svenskt Näringsliv att 346 000 jobb försvinner som en direkt följd av utflyttad produktion de kommande 5 åren. Detta skulle innebära att 69 200 anställda per år kan komma att omfattas av utflyttning.

Enligt AMS:s varselstatistik beräknas ett betydligt mindre antal arbetstillfällen påverkas av omstruktureringar utomlands jämfört med Svenskt Näringslivs undersökning och ITPS mediebevakning. Enligt AMS:s varselstatistik bedöms 1 980 arbetstillfällen beröras av att företag väljer att omlokalisera verksamhet utomlands, vilket är mindre än hälften av vad ITPS har funnit i denna studie.

Eftersom ERM använder sig av en liknande metod som den i denna rapport är det relativt enkelt att göra en jämförelse med resultaten i ERM. Några modifieringar är dock nödvändiga för att få en meningsfull jämförelse. Kategorierna i ERM är i stort sett desamma men med några undantag. Precis som ITPS, skiljer ERM på om produktionen flyttas inom eller utanför landet. När produktionen flyttas inom landet kan det ske på två sätt, relocation, vilket innebär att produktionen stannar i organisationen och outsourcing, vilket innebär att produktionen läggs ut på en extern part. Flytt av produktion utanför landet kan på liknande sätt ske inom och utanför organisationen. ERM gör dock ingen större skillnad mellan dessa företeelser och kategoriserar detta som offshoring/delocation. För att få en bättre jämförelse har därför de fall inom offshoring/delocation som gällt flytt inom organisation räknats som internationell omlokalisering. Eftersom inga fall av outsourcing inom landet har uppmärksammats i ERM behöver inga justeringar göras i den kategorin. I de fall flytt av produktion har rört flera kategorier har antalet berörda arbetstillfällen delats upp mellan dessa. ERM har även tagit med neddragningar i offentlig sektor varför dessa jobb har räknats bort vid jämförelsen nedan. Exempelvis har försvarsmakten skurit ned med nästan 6 000 jobb i Sverige under perioden för undersökningen. ERM har som utgångspunkt att bara uppmärksamma större omstruktureringar där över 100 jobb planeras försvinna även om mindre omstruktureringar registreras i små länder. ERM samlar också in artiklar från endast tre stora medier i Sverige. Detta gör att lokaltidningar är uteslutna där många mindre omstruktureringar ofta uppmärksammas. Slutligen har ERM:s gruppindelning av omstruktureringar i enstaka fall inte tillämpats fullt ut, något som kan bero på svårigheten att klassificera omstruktureringar med hjälp av information från media. I enstaka fall skiljer sig därför gruppindelningen mellan ITPS och ERM.

Vid en jämförelse med de omstruktureringar som ERM registrerat under samma period, så är det där betydligt färre fall som har uppmärksammats. Det är framför allt i kategorierna för omlokalisering som de största skillnaderna märks. Medan det i ERM finns 6 fall av internationell omlokalisering där 945 jobb förväntas försvinna har denna undersökning registrerat 35 fall med sammanlagt 3 517 jobb. Detsamma gäller för nationell omlokalisering där det i ERM finns 3 fall med 375 jobb medan denna undersökning har upp-

märksammat 20 fall med sammanlagt 1 812 jobb. I kategorierna neddragning och konkurs/avveckling skiljer sig inte antalet minskningar av jobb sig åt i någon stor utsträckning, men ERM har där något fler jobb som förväntas försvinna. Värt att notera är dock att ERM ändå har uppmärksammat betydligt färre fall. Att ERM har ett större antal minskningar av jobb i dessa kategorier trots att färre artiklar har samlats in, gör att det finns anledning att misstänka att vissa omstruktureringar inte har fångats upp i den undersökning som har gjorts här och/eller att olika information har angivits i artiklarna vilket har lett till skillnader i kategorisering. Vid en genomgång av fallen i ERM i kategorin neddragning finner man också två fall där sammanlagt 2 000 jobb försvinner som inte finns med i denna undersökning. Vid en kontroll av dessa artiklar visar det sig att de har samlats in men att de inte har bedömts handla om specifika fall utan endast spekulativa prognoser som när de verkställs kommer att generera nya artiklar. I tre fall med sammanlagt 745 jobb har en annan kategorisering gjorts än den i denna undersökning, vilket tyder på skillnader i information eller att olika tolkningar har gjorts.

Tabell 10 Omstruktureringar i Sverige 040901–050630 enligt ERM och ITPS

Typ av omstrukturering	Planerad minskning av jobb (antal)	Planerad minskning av jobb (procent)	Antal fall	Planerad minskning av jobb (ITPS)
Neddragning	7 208	63,3	28	6 700
Avveckling/Konkurs	2 658	23,3	14	2 187
Int. Omlokalisering	945	8,3	6	3 517
Nat. Omlokalisering	375	3,3	3	1 812
Inter/Nat omlokalisering	65	0,6	1	1 471
Outsourcing	140	1,2	2	813
Summa	11 391	100	52	16 869

Anm. Gruppen outsourcing innefattar för ITPS resultat både nationell och internationell outsourcing. Den angivna summan för ITPS resultat innehåller även 369 specialfall.

Källa: European Restructuring Monitor, bearbetning av ITPS.

Slutsatser

I denna undersökning har metoden att använda sig av mediebevakning för att beräkna omfattningen av omstruktureringar i företag lokaliserade i Sverige testats. Fokus har legat på företag som flyttar produktion utomlands. Nedan redovisas först slutsatser till det empiriska resultatet, följt av slutsatser kring metoden. Avslutningsvis förs en sammanfattande diskussion kring flytt av produktion och den genomförda undersökningen.

Omfattning av flytt av produktion

Resultatet i den här undersökningen indikerar att flytt av produktion inte är så omfattande som det ibland görs gällande i den politiska debatten. Undersökningen har uppmärksammat 212 fall av omstruktureringar där 16 869 arbetstillfällen beräknas försvinna och 110 jobb tillkomma. Av dessa försvinner 6 700 arbetstillfällen på grund av interna neddragningar och 2 187 jobb genom avveckling eller konkurs. I 48 fall har företagen aviserat att de ämnar flytta hela eller delar av verksamheten utomlands. Sammanlagt rör det sig om 4 785 arbetstillfällen som omfattas av utflyttning till andra länder, 4 253 jobb genom internationell omlokalisering och 532 jobb genom internationell outsourcing. Av dessa innefattas 3 044 jobb av flytt till lågkostnadsländer.

Viktigt att komma ihåg i sammanhanget är att de omstruktureringar som har uppmärksammats inte alltid är genomförda. Detta innebär att de kan komma att ändras med tiden samt att många omstruktureringar löper under flera år där arbetstillfällen gradvis försvinner. Det går därför inte dra slutsatsen att så många jobb försvann under den undersökta perioden. Resultatet tyder dock på en betydligt lägre utflyttning än vad exempelvis Svenskt Näringsliv har presenterat i sin undersökning där det i genomsnitt förväntas försvinna 69 200 jobb per år de närmaste fem åren. Jämfört med AMS:s varselstatistik, där 1 980 arbetstillfällen bedöms beröras, beräknas dock ett betydligt större antal arbetstillfällen påverkas av omstruktureringar utomlands i denna undersökning.

Utlokaliseringen tycks till största delen ske till lågkostnadsländer i Östeuropa (i huvudsak nya EU-länder) dit närmare 48 procent av produktionen flyttar. Till andra högkostnadsländer i Västeuropa och USA flyttar 21,5 procent. Utlandsägda företag tycks ha en något större benägenhet att flytta produktion från Sverige även om fördelningen är tämligen jämn.

Vilka typer av verksamheter som berörs av flytt av produktion har ofta debatterats. Internationaliseringen har inneburit att tillverkningsindustrin i flera decennier varit föremål för flytt av produktion till låglöneländer. Dagens strukturomvandling är dock mer genomgripande och innefattar fler branscher. Enligt resultaten i denna undersökning är det inom tillverkningsindustrin som de flesta jobben försvinner både rent generellt och på grund av utlandsflytt. Totalt sett berördes 11 541 arbetstillfällen i tillverkningsindustrin av omstruktureringar, varav 4 010 arbetstillfällen på grund av att företag väljer att lägga produktionen utomlands. Flest fall av flytt av produktion har observerats inom verkstadsindustrin men även 7 fall med sammanlagt 775 jobb har uppmärksammats inom tjänstesektorn. Detta kan möjligtvis vara en liten indikation på att de arbetstillfällen som flyttar utomlands håller på att ändra karaktär.

Att företag av kostnadsskäl förlägger mindre kvalificerad produktion till låglöneländer är en följd av pågående strukturomvandling. I grunden är detta en positiv utveckling där den svenska arbetskraftens allt högre utbildningsnivå bättre tillvaratas och möjliggör högre löner och välfärd. Denna utveckling gynnar även länderna dit produktionen förflyttas.

Däremot kan flytt av produktion drabba individer och regioner olika hårt, staten, kommunerna och näringslivet har ett ansvar för att omställningskostnaderna för dessa inte blir alltför stora. De regioner som tycks drabbas hårdast av utlandsflytten inom ramen för denna undersökning är Jämtlands och Kalmar län. Där förväntas över 30 jobb per 10 000 anställda drabbas av utlandsflytt. I reella tal är det dock i Västra Götalands län och Stockholms län där flest antal jobb försvinner utomlands.

Mediebevakning ger en aktuell metod

Det finns all anledning att betrakta de resultat som har presenterats i denna undersökning med viss försiktighet. Så som det tidigare belystes i metodavsnittet, är metoden att analysera artiklar i media förenat med en rad osäkerheter. Att fånga in alla omstruktureringar som berör anställda på arbetsplatser är i det närmaste omöjligt. Genom att flytt av produktion är ett så aktuellt ämne är det ändå troligt att en stor del av dessa typer av omstruktureringar uppmärksammas i media. Detta gäller inte minst när stora företag väljer att lägga ned produktion i Sverige för att förlägga den utomlands. Det är också genom internationell omlokalisering som den största utflyttningen sker enligt den här undersökningen. En betydligt mindre andel tycks ske genom internationell outsourcing.

Att så få fall av outsourcing, dvs. när företag väljer att lägga ut produktionen på en extern part inom eller utanför landet, har uppmärksammats kan delvis bero på att sökorden inte har varit utformade så att den typen av flytt av verksamhet har fångats upp. Det är också möjligt att outsourcing inte i lika stor utsträckning uppmärksammas i medierna, alternativt att de endast benämns som flytt av produktion och klassificeras som internationell omlokalisering. Det verkar i alla fall som att metoden inte lämpar sig så bra om man specifikt vill studera outsourcing som fenomen, men att den kan ge en någorlunda indikation på omstruktureringar som faller inom kategorin för internationell omlokalisering. Vid en jämförelse med ERM och den här undersökningen, visar resultaten på stora skillnader. ERM fångar långt ifrån in lika många omstruktureringar som den här undersökningen har gjort. Detta gäller inte minst företagens flytt av produktion. Huvudorsaken till det är förmodligen att ERM inte täcker in lika många medier samt att ERM har som utgångspunkt att bara uppmärksamma större omstruktureringar där över 100 jobb planeras försvinna. För att studera svenska förhållanden ges därmed en mer rättvisande bild genom användandet av den metod som har nyttjats i denna undersökning än att förlita sig på ERM.

Risken finns ändå att jobb som omfattas av utflyttning inte har kommit med i denna undersökning. Orsakerna kan vara att de inte har uppmärksammats i media eller att de inte har samlats in genom de sökord som har angivits. Samtidigt föreligger en risk för att de arbeten som beräknas försvinna, när företagen omlokaliseras, överskattas. Det har visat sig vara relativt svårt att i vissa fall göra en korrekt kategorisering och bedöma antalet arbetstillfällen som berörs av utlandsflytt. Ett antal av de arbetstillfällen som försvinner när ett företag aviserar att de flyttar produktion utomlands kan bero på att de passar på att rationalisera verksamheten utan att artikeln klargör det. Företag som lägger ned en verksamhet kan ha planer på att flytta bara en del av produktionen utomlands antingen genom en extern leverantör eller inom den egna organisationen utan att något är fastställt vid tidpunkten för artikelpubliceringen. Problemet med att ingen åtskillnad görs på planerade och genomförda omstruktureringar leder troligen till en del missberäkningar. Det är inte sällan som betydligt färre sägs upp när omstruktureringen väl är genomförd än vad som från början aviserades. Exempelvis varslade Saab i Trollhättan 340 arbetare och 200 tjänstemän i oktober 2004. Detta har efterhand reducerats och de senaste uppgifterna enligt insamlade artiklar är att 200 arbetare och 84 tjänstemän sägs upp. Antalet har alltså nästan halverats

och fortfarande i juni 2005 är det inte fastställt hur många som får gå. Eftersom det rör sig om så många anställda är det rimligt att det är orsaken till att nya artiklar har skrivits om fallet. Vid mindre omstruktureringar är chansen mindre att fallen följs upp och en slutlig korrekt siffra kommer då inte att uppdragas. För små företag finns det även en risk att omfattningen och dess effekter underskattas eftersom det är mindre troligt att dessa nämns i media.

Trots allt bedöms metoden kunna ge en aktuell indikation över omfattningen av produktion som flyttar utomlands även om ingen fullständig bild kan ges. Detta gäller framförallt utflyttning inom samma organisation. Eftersom många ytterligare omstruktureringar uppmärksammades genom de extra sökningar som utfördes, finns det ett behov av att se över och ändra på sökorden för att förbättra den löpande insamlingen av artiklar framöver. Sökordens utformning har betydelse för vilka typer av artiklar som samlas in, antalet relevanta artiklar som samlas in samt huruvida den information som dessa artiklar ger är tillräcklig och korrekt. Slutligen bör det påpekas att denna metod endast ger en indikation över omfattningen av omstruktureringar och att dessa händelser därför även måste följas upp.

Sammanfattande diskussion

Flytt av produktion utomlands är en aktuell företeelse där företag i Sverige väljer att skära ned/lägga ned produktion i Sverige och låta den utföras i utlandet. Ofta anses det vara en orsak till att arbetstillfällena inte ökar i Sverige. Resultaten i den här undersökningen tyder på att omfattningen ännu inte tycks vara så stor som det ibland framställs i den politiska debatten. Betydligt vanligare är det att arbetstillfällena försvinner när företagen rationaliserar och effektiviserar verksamheten för att förbättra konkurrenskraften.

Resultaten i undersökningen ska beaktas med viss försiktighet. Det finns många osäkerheter med metoden som gör att siffrorna inte är helt tillförlitliga. Det verkar trots allt som att metoden kan ge en bra aktuell indikation över företag som flyttar produktion utomlands i bemärkelsen internationell omlokalisering. Den ger också en bra överblick över de orter och regioner där arbetstillfällena minskar och till vilka länder produktionen förflyttas. Eftersom outsourcing både nationellt och internationellt inte uppmärksammas i media i samma utsträckning som flytt inom samma organisation, tycks metoden inte lämpa sig särskilt bra för att specifikt studera outsourcing.

En av de stora fördelarna med den här metoden som särskilt bör lyftas fram är att den ger en mycket aktuell indikation av företagens omstruktureringar. Utvecklingen kan i stort sett följas dag för dag. Att få en sådan aktuell bild måste då ställas mot att tillförlitligheten försämras något, bland annat eftersom omstruktureringarna inte är genomförda och därmed kan komma att ändras. Att använda mediebevakning ger en nuläges och framåtsyftande bild medan traditionell statistik ger en tillförlitlig historisk bild. För att få mera exakta siffror över omfattningen av flytt av produktion behövs därför en uppföljning och komplettering av andra källor. Dessa får man dock tillgång till långt senare. Den snabba samhällsutvecklingen kräver en aktuell bild för att vara policyrelevant varmed metoden med mediebevakning då kan fylla en viktig funktion.

Databasen uppbyggnad

Utifrån de insamlade artiklarna har en databas upprättats med information kring de omstruktureringar som sker på företag i Sverige. Denna del redogör i korthet för hur databasen är uppbyggd och vilken information som finns i den. Se tabell 11 nedan för en mer översiktlig bild över strukturen av databasen.

Alla uppmärksammade fall av omstruktureringar är granskade i artiklarna och uppgifter kring händelserna är införda i en databas. Informationen i databasen är uppbyggd så att jämförelser mellan bland annat branscher, typer av omstruktureringar och regioner möjliggörs. Varje fall finns representerad i en rad med 17 kolumner.

- Kolumnerna 1 och 2 visar artikelns publiceringsdatum samt den källa från vilken informationen är hämtad.
- Kolumnerna 3, 4 och 5 visar det aktuella företaget, orten där omstruktureringen sker samt i vilket län orten är placerad. Gäller omstruktureringen fler än en ort inom samma län, anges endast länet. Gäller den två orter i olika län, får varje omstrukturering en egen rad. Om omstruktureringen sker på fler än två orter i olika län, anges Sverige i kolumnerna för både ort och län.
- Kolumnerna 6, 7 och 8 redovisar företagets organisationsnummer, SNI-kod samt branschbeskrivning enligt SCB.
- Kolumnerna 9 och 10 anger företagets koncernmoder samt ägarland. Koncernmoder är den yttersta ägaren i en koncern och ägarland är den yttersta ägarens hemvist.
- Kolumn 11 visar vilken typ av omstrukturering företaget vidtar enligt följande uppdelning:
 - 1 *Internationell omlokalisering* = Ett företag i Sverige skär ned/lägger ned verksamhet i Sverige för att flytta hela eller delar av verksamheten utomlands inom samma organisation.
 - 2 *Nationell omlokalisering* = Ett företag i Sverige skär ned/lägger ned verksamhet någonstans i Sverige för att flytta hela eller delar av verksamheten till ett nytt ställe i Sverige inom samma organisation.
 - 3 *Internationell/Nationell omlokalisering* = Ett företag i Sverige skär ned/lägger ned verksamhet i Sverige för att flytta verksamheten både utomlands och inom Sverige.
 - 4 *Internationell outsourcing* = Ett företag i Sverige överlåter verksamhet, som tidigare bedrivits i egen regi, till en extern leverantör utomlands.
 - 5 *Nationell outsourcing* = Ett företag i Sverige överlåter verksamhet, som tidigare bedrivits i egen regi, till en extern leverantör i Sverige.
 - 6 *Neddragning* = Ett företag i Sverige skär ned i verksamheten för att effektivisera och behålla konkurrenskraften.
 - 7 *Avveckling/Konkurs* = Ett företag i Sverige avvecklar någon verksamhet eller av ekonomiska skäl går i konkurs utan något direkt samband med omlokalisering eller outsourcing.
 - 8 *Utländsk etablering* = Ett företag från ett annat land etablerar sig i Sverige.

- 9 *Specialfall* = Andra typer av omstruktureringar som inte faller in under endast en av de ovanstående kategorierna. Exempelvis kan ett företag skära ned en verksamhet på en ort, flytta en del av verksamheten inom samma organisation och outsource en annan.

Om en omstrukturering innefattar både omlokalisering och extra neddragningar och det står angivet specifikt hur många jobb som omfattas i respektive kategori, delas den upp i två händelser med varsin rad.

Med flytt av produktion utomlands, dvs. då omlokalisering leder till att verksamheten flyttas utomlands, menas internationell omlokalisering, internationell/nationell omlokalisering och internationell outsourcing.

- Kolumnerna 12 och 13 anger hur många anställda som berörs av omstruktureringen samt, i de fall det anges i artikeln, hur många anställda företaget har vid den berörda anläggningen före omstruktureringen.
- Kolumnerna 14, 15 och 16 uppger vart produktionen flyttar (huvudland och övriga länder) samt till när omstruktureringen beräknas vara fullbordad (år och kvartal). Flyttar produktionen inom Sverige anges ort istället för land. Inom kategorin internationell/nationell omlokalisering anges alltid det utländska landet som huvudland. Är endast regionen specificerad i artikeln anges den i stället för land.
- I kolumn 17 ges ytterligare information rörande omstruktureringen som kan vara av intresse, exempelvis orsak och vilken typ av jobb som försvinner.

Tabell 11 Översikt över databasens uppbyggnad

Fältnamn	Beskrivning	Datatyp	Kodning	Anm.
Datum	Artikelns publiceringsdatum	Num. (10)		
Källa	Var artikeln är publicerad	Sträng (30)		
Företag	Det aktuella företaget	Sträng (40)		
Ort	Den ort där verksamheten är placerad	Sträng (13)		Vid fler orter inom samma län, anges länet. Vid två orter i olika län, används två rader. Om omstruktureringen sker på fler än två orter i olika län, anges Sverige för både ort och län.
Län	Det län där verksamheten är placerad	Sträng (18)		
Org.nr.	Företagets organisationsnummer	Num. (11)		
SNI	SNI-kod enligt SCB	Num. (6)		
Bransch	Branschbeskrivning	Sträng (150)		
Koncernmoder	Den yttersta ägaren i koncernen	Sträng (45)		
Ägarland	Koncernmoderns hemvist	Sträng (14)		
Typ	Typ av omstrukturering	Num. (1)	1 – Int. omlokalisering 2 – Nat. omlokalisering 3 – Int./nat. omlokalisering 4 – Int. outsourcing 5 – Nat. outsourcing 6 – Neddragning 7 – Avveckling/konkurs 8 – Utländsk etablering 9 - Specialfall	
Anställda	Antal anställda som planeras beröras	Num. (3)		
Anställda arbetsplats	Antal anställda på arbetsplatsen före omstruktureringen	Num. (3)		I de fall det anges i artikeln
Vart	Land eller ort dit verksamheten i huvudsak flyttar	Sträng (14)		Inom Sverige anges ort, i övrigt landet
Vart övrigt	Övriga länder dit verksamheten flyttar			
Tidpunkt	Tidpunkt då omstruktureringen ska vara genomförd	Num. (2)	Fösta siffran anger år, andra siffran anger kvartal	
Info.	Ytterligare information rörande omstruktureringen så som orsak och typ av jobb	Sträng		

Nedanstående söksträngar har använts för att bevaka nyheter och webben. Sökningarna har gjorts i hela artiklar där sökorden har tillåtits förekomma med ändelser, vilket stjärnan efter orden indikerar.

Använda söksträngar:

- 1 flytt* and ”svensk* företag” and (jobb* or arbet* or produktion*) not (skol* or sjukhus*)
- 2 (nedläggning* or nerläggning*) and (svensk* or sverige) och (jobb* or företag* or arbet* or produktion*) not (skol* or sjukhus*)
- 3 avveckling* and (svensk* or sverige) and (jobb* or företag* or arbet* or produktion*) not (skol* or sjukhus*)

Två kompletterande sökningar genomfördes även i nyhetsarkivet under hela undersökningsperioden 040930–040630, vilka kan ses nedan.

Kompletterande söksträngar:

- Extra sök 1. varslar not strejk
- Extra sök 2. flytt* and anställda and (produktion or tillverkning or jobb)

Referenser

ITPS (2004). *Näringslivets internationalisering A2004:014*.

ITPS (2006). *Att definiera och mäta flytt av produktion A2006:005*.

ERM, The European Restructuring Monitor, <http://www.emcc.eurofound.eu.int/erm/>

ITPS, Institutet för tillväxtpolitiska studier, är en statlig myndighet med uppdraget att bidra till en insiktsfull tillväxtpolitik i Sverige. ITPS förser främst Regeringskansliet, riksdagens ledamöter samt andra statliga myndigheter med underlag i form av statistik, utvärderingar och analyser inom näringspolitikens och den regionala utvecklingspolitikens områden.

En insiktsfull tillväxtpolitik grundar sig på:

- Statistik och analyser av näringslivets struktur och dynamik
– för att få en aktuell och relevant bild av hot och möjligheter.
- Utvärderingar av resultat och effekter av politiska åtgärder och program
– för att lära av genomförda insatser.
- Omvärldsanalyser för att blicka utåt och framåt
– vilka är framtidens frågor på den svenska tillväxtpolitikens agenda?

Att förmedla detta underlag är ITPS uppgift.